

Rammaáætlun um vernd og nýtingu náttúrusvæða með áherslu á vatnsafls- og jarðhitasvæði

Faghópur II: Ferðapjónusta, útivist og hlunnindi

Verkefni:

Að meta áhrif einstakra virkjunarkosta á ferðapjónustu, útivist, landbúnað og hlunnindi

Í faghópnum eru:

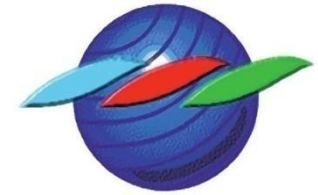
- Anna G. Sverrisdóttir, ferðaþjónusturáðgjafi, SAF, formaður
- Anna Dóra Sæþórsdóttir, landfræðingur og dósent í ferðamálafræðum, Háskóla Íslands
- Friðrik Dagur Arnarsson, landfræðingur og framhaldsskólakennari. (Kom í faghópinum sumarið 2009)
- Jóhannes Sveinbjörnsson, bóndi og dósent, Landbúnaðarháskóla Íslands
- Ólafur Örn Haraldsson, landfræðingur, forseti Ferðafélags Íslands
- Rögnvaldur Ólafsson, forstöðumaður Stofnunar fræðasetra Háskóla Íslands (tók sæti Brynhildar Davíðsdóttur, dósents í umhverfis- og auðlindafræðum, HÍ, sem dró sig í hlé í mars 2009)
- Sveinn Runólfsson, náttúrufræðingur og landgræðslustjóri
- Guðni Guðbergsson, fiskifræðingur, sérfræðingur, Veiðimálastofnun. Starfar nú á lokasprettinum með hópnum við mat á hlunnindum

Breyting á verkefni

- Verkefni faghóps II í öðrum áfanga Rammaáætlunar (RÁ2) er breytt frá því sem var í RÁ1
- Ferðapjónusta bættist við, en hún var hjá faghópi 3 í RÁ1
- Þetta kallar á endurskoðun aðferða og þróun nýrra mælitækja
- Ný aðferðarfræði þróuð - metur gildi svæða fyrir útivist og ferðapjónustu

Gögn

Víða leitað fanga:

- Sérfræðipekking faghópsins
- Vettvangsferðir faghópsins
- Upplýsingar frá ferðapjónustunni
- Upplýsingar frá heimamönnum
- Upplýsingar frá virkjunaraðilum
- Upplýsingar frá ýmsum sérfræðingum
- Rannsóknaskýrslur og rannsóknaverkefni
- Opinber gögn og skýrslur

Gagnaskortur

- Gagnaskortur er tilfinnanlegur
 - Grunnrannsóknir í ferðamennsku skortir
 - Takmarkaðar og jafnvel engar upplýsingar eru til um einstök virkjunarsvæði
 - Ýmsar tilvikskannanir eru til en þær eru ekki sérsniðnar að þörfum verkefnisins
 - Þröngur tímarammi og fjárskortur hefur komið í veg fyrir að hægt hafi verið að bæta þarna úr
- Landnýtingaráætlun fyrir ferðamennsku og útivist fyrir landið í heild er ekki til og því er erfitt að:
 - meta framtíðarvirði mögulegra virkjanasvæða
 - meta til hvaða markhópa svæði eiga að höfða

Mat vegna landbúnaðar og hlunninda

- Aðferðir lítið breyttar frá RÁ1
- Veiði
 - veiði í ám
 - veiði í vötnum
 - skotveiði
- Beit og ræktað land
- Önnur hlunnindi (æðarvarp, jurtir o. fl.)

Dæmi um möguleg áhrif virkjunarframkvæmda á veiðihlunnindi:

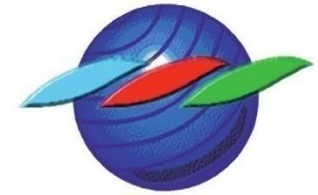
	Hagsmunir af hlunnindum nú					Áætlaðir hagsmunir af hlunnindum eftir virkjun					Afleiðingar af virkjun á hlunnindi				
	10	6	3	1	0	10	6	3	1	0					
Virkjunar- kostur	Mjög miklir	Miklir	Tals- verðir	Tak- mark- aðir	Engir	Mjög miklir	Miklir	Tals- verðir	Tak- mark- aðir	Engir					
A	x									x	-10	Mjög miklar neikvæðar afleiðingar			
B			x				x				3	Talsverðar jákvæðar afleiðingar			
C		x					x				0	Engar afleiðingar			

A: hrygningarstöðvar/mikilvæg búsvæði eyðilögð með virkjun

B: Lífsskilyrði batna nokkuð við virkjun, t.d. tærari á eða nýtt/stækkað uppistöðulón

C: Aukið/minnkað rennsli í á – breytingar það litlar að þær hafa ekki áhrif á lífríki

Einkunnaskalinn

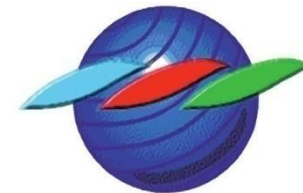
Virðismat
10
6
3
1
0

Mat afleiðinga
10
6
3
1
0
-1
-3
-6
-10

Ný aðferðarfræði

Aðferðafræði - grunnur

- Áhrifasvæði virkjunar skilgreint út frá ferðamynstri/ferðaleiðum
- Virði einstakra svæða fyrir ferðmennsku og útivist metið (með hliðsjón af norsku rammaáætluninni)
 - Skilgreind viðföng og undirviðföng
- Áhrif virkjana á svæðin metin
 - Heildaráhrif framkvæmdanna (hús, lón, skurðir, stíflur, borteigar, raflínur, strengir, pípur, vegir, jarðrask o.s.frv.) á aðdráttarafl svæðisins, upplifun, möguleika til afþreyingar, innviði, notkun og virði til framtíðar
- Virkjanakostum raðað eftir virði svæða og áhrifum virkjana á þau og byggir niðurstaðan á mati á þessu tvennu

Einkenni ferðamennsku og útivistar

- **Ferðapjónusta** er flókin og margbrotin atvinnugrein
- Þeir sem stunda **útivist** eru ýmist þátttakendur í ferðapjónustu eða ekki
- Margs konar hagsmunir og hagsmunaaðilar
- Ákvarðanir um ferðalög og hvert ferðinni er heitið byggja á huglægu mati
 - t.d. ímynd, væntingum, ferðareynslu, persónulegum og samfélagslegum viðhorfum

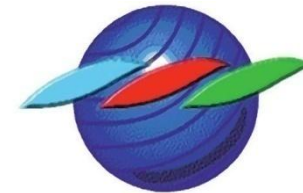
Þegar virði svæða og áhrif virkjana
á ferðamennsku og útivist er metið, þarf að líta til
margra þátta (margra viðfanga)

Viðföng og vogtölur

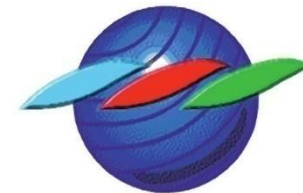
Viðföng	
Upplifun Eðlissrænir þættir Hughrif	
Möguleikar á afþreyingu	
Innviðir	
Notkun	
Framtíðarvirði	
Alls	

Upplifun

	Vogtölur (%)	Undirviðföng (viðmið)	Einkunn
<p><i>Eðlisrænar eiginleikar</i></p> <p><i>6 hæstu með í mati</i></p>	25%	Landslag	
		Fjöll / jöklar	
		Vatn, ár, fossar	
		Gil og gljúfur	
		Hverasvæði, jarðhiti, laugar	
		Gígar, hraun og eldsumbrot	
		Litir	
		Gróðurfar	
		Dýralíf	
		Fjölbreytileiki / einsleitni	
		Einstætt / fágætt á landsvísu	
		Náttúrulegt / manngert umhverfi	
		Stærð / heild / víðerni	
		Er svæðið undir náttúruvernd?	
		Hljóð	
		Veðursæld	

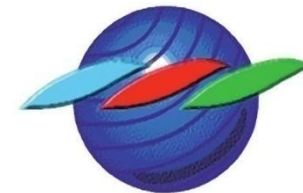
Upplifun frh.

	Vogtölur (%)	Undirviðföng (viðmið)	Einkunn
<i>Hughrif</i>	25%	Fegurð	
		Stórbrotið	
		Fámenni	
		Menningarminjar og saga	
		Lotning / helgidómur	
		Ímynd	
		Áskorun	

4 hæstu með í mati

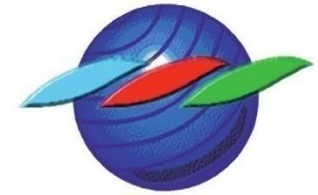
Afþreyingarmöguleikar

Vogtölur (%)	Undirviðföng (viðmið)	Einkunn
10,0%	Áhorf (þ.e. að horfa á umhverfið)	
	Náttúruskoðun (t.d. fræðsluferðir, fuglaskoðun, jarðfræðiskoðun)	
	Gönguferðir	
	Hestaferðir	
	Veiðar	
	Berja / sveppa / fjallagrasatínsla	
	Villiböð	
	Bátaferðir	
	Hjólreiðar	
	Jökla / snjóferðir (þ.m.t. vetrarferðamennska,..)	
	Torfæruferðir	
	Biltúr á fólksbíl	
	Arfleið og saga	
	Gestastofur	
	Önnur afþreying	15

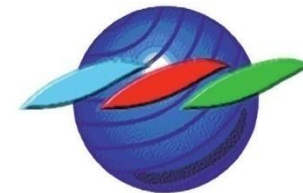
3 hæstu með í mati

Innviðir svæðis

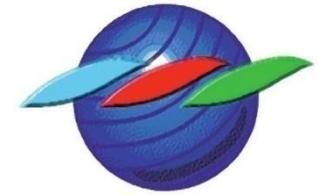
	Vogtölur (%)	Undirviðföng (viðmið)	Einkunn
Gisting	5%	Gisting á svæðinu	
		Gisting í nágrenninu	
Aðgengi	5%	Fólksbílavegur	
		Jeppaleið	
		Aðrir innviðir (snyrtingar, merkingar, brýr...)	

Notkun

Viðföng	Vogtölur (%)	Undirviðföng (viðmið)	Einkunn
	20%		
<i>Notendur</i>	10%	Erlendir ferðamenn	
		Innlendir ferðamenn	
		Ferðapjónusta	
<i>Notkunarmynstur</i>	9%	Fjarlægð frá markaði	
		Staða svæðisins í stærri heild	
		Sambærileg svæði	
<i>Ferðahegðun</i>	1%	Dvalarlengd	
		Tíðni endurkomu	

Framtíðarmöguleikar

	Vogtölur (%)	Einkunn
Framtíðarvirði fyrir ferðamennsku	10%	

Mat á áhrifum virkjana

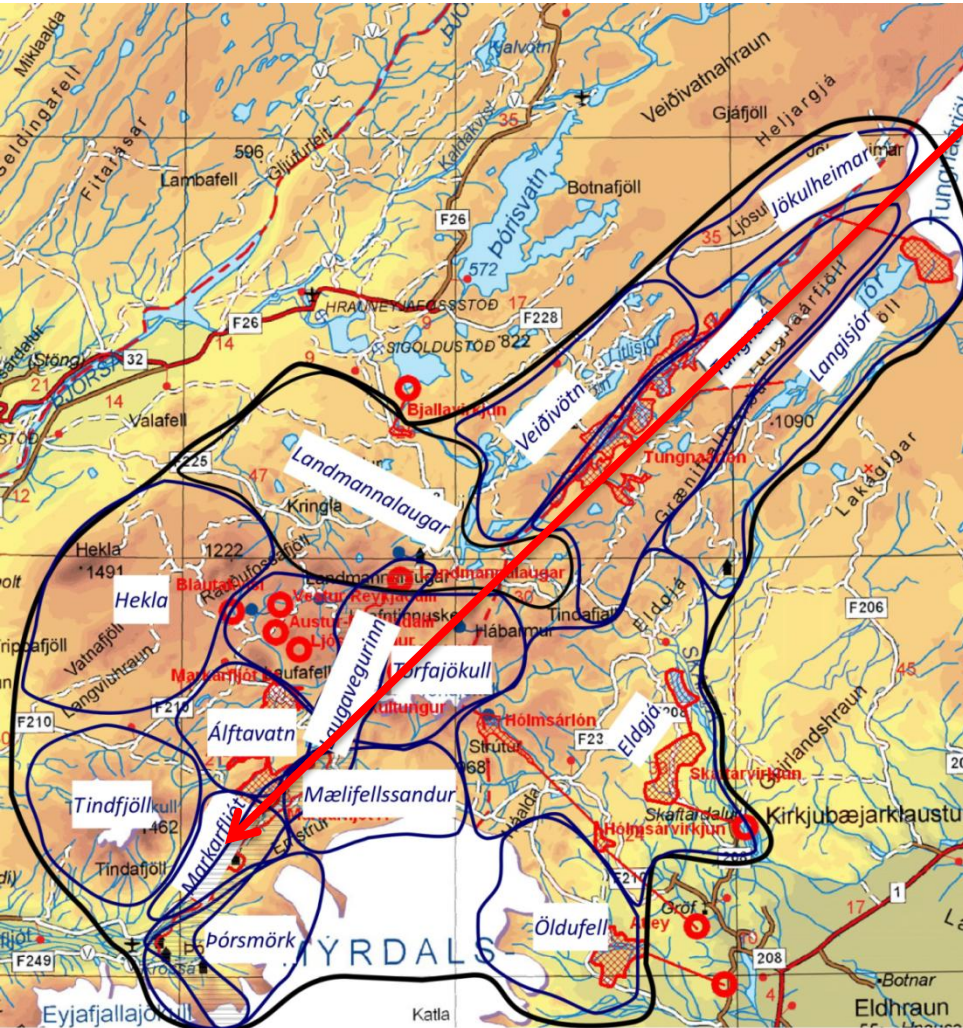

Mat á áhrifum virkjana

- Áhrifasvæði skilgreind
 - Megináhrifasvæði, nærsvæði og fjærsvæði
- Lagt mat á heildaráhrif virkjunar á ferðapjónustu og útivist
 - Viðföng þau sömu og við verðmætamat
 - Áhrif virkjunar á hvert viðfang metið eftir mismunandi vogtölum svæða

Dæmi um skiptingu svæða í framkvæmdasvæði, aðliggjandi svæði og fjærsvæði: Markarfljót B

Framkvæmdasvæði

Aðliggjandi svæði

Fjærsvæði

Svæði	Einkunn vegna áhrifa virkjunar
Markarfljót	
Álftavatn	
Laugavegurinn	
Pórsmörk	
Tindfjöll	
Mælifellssandur	
Hekla	
Torfajökull	
Landmannalaugar	
Tungnaá	
Langisjór	
Eldgjá	
Öldufell	
Veiðivötn	
Jökulheimar	
ALLS	

Einn listi í lokin

- Endanleg útkoma verður svo listi þar sem vegin eru saman verðmæti svæða og afleiðingar af virkjun fyrir ferðapjónustu, útivist, landbúnað og hlunnindi

Takk fyrir

